

PROGRAMMA

- 09.00-10.00 Ontvangst, inschrijving, koffie
- 10.00-10.10 **OPENINGSWOORD** door Jan van 't Hof, dagvoorzitter
DRS. J.C. VAN 'T HOF IS HOOFD VAN DE AFDELING ONDERZOEK INSTANDHOUDING VAN DE RACM
- 10.10-10.20 **OPENING SYMPOSIUM** door Kees de Ruiter
DHR. K.J. DE RUITER IS DE DIRECTEUR VAN DE RACM
- 10.20-10.40 **'WAT ER OP DE VLOER OMME-GAET': EEN VOGELVLUCHT OVER HISTORISCHE VLOEREN** door Eloy Koldewij
DR. E.F. KOLDEWIJ IS SPECIALIST INTERIEURS BIJ DE RACM
- 10.40-11.00 **ALS IEDER ZIJN VLOER KEERT, IS HET IN ALLE HUIZEN SCHOON**
door Veerle Meul
Behoud en preventief onderhoud van historische vloeren
DRS. V.L.B.M. MEUL IS ADVISEUR INTERIEUR BIJ DE MONUMENTENWACHT VLAANDEREN TE ANTWERPEN
- 11.00-11.30 Koffiepauze

- 13.30-15.30 **RONDLEIDING DOOR HET VREDESPALEIS**
- 15.30-16.00 Theepauze
- 16.00-16.20 **'ZOO HARD ALS GEHOUVEN STEEN'** door Hendrik Tolboom
Onderhoud en herstel van natuurstenen vloeren
DRS. H.J. TOLBOOM IS SPECIALIST NATUURSTEEN EN BEELDHOUWERK BIJ DE RACM
- 16.20-16.40 **OVER DE VLOER** door Jan van 't Hof
Heeft de vloer een plaats?
- 16.40-16.55 **VRAGEN UIT HET PUBLIEK**
- 16.55-17.00 **AFSLUITING** door Jan van 't Hof
- 17.00-18.00 Borrel



over de VLOER

SYMPOSIUM
8 OKTOBER 2008
VREDESPALEIS
DEN HAAG

- 11.30-11.50 **HYGIËNISCHE VLOEREN: VLOERENTAXONOMIE 1850-1965**
door Ronald Stenvert
DR. ING. R. STENVERT IS ONDERZOEKER EN PROJECTLEIDER BIJ HET BUREAU VOOR BOUWHISTORIE EN ARCHITECTUURGESCHIEDENIS (BBA) TE UTRECHT
- 11.50-12.10 **VAN MASSIEF PARKET NAAR FOTOPRINT** door Pol Bruijs
Het vervangen van massief houten stroken- en visgraatvloeren door zogenaamd tapis-parket
DHR. P.J.M. BRUIJS IS ADVISEREND RESTAURATOR EN MEDE-EIGENAAR VAN BRUIJS & STREEP MEUBEL- EN INTERIEURRESTAURATIE TE HAARLEM
- 12.10-12.30 **KERAMISCHE VLOERTEGELS IN DE TWINTIGSTE EEUW** door Henk Nijenhuis
Methode van aanpak en conservering in de praktijk
DHR. H.M. NIJENHUIS IS ADVISEREND RESTAURATOR EN EIGENAAR VAN HN-PROJECT, BUREAU VOOR ADVIES, PROJECTBEGELEIDING EN UITVOERING TE DEN HAAG
- 12.30-13.30 Lunchpauze

AANMELDEN

8 OKTOBER 2008 IN HET VREDESPALEIS,
CARNEGIEPLEIN 2 TE DEN HAAG.
DEELNAME € 190,- P.P.; BIJ DEELNAME
VAN MEER DAN DRIE PERSONEN UIT
ÉÉN ORGANISATIE € 180,- P.P.
MAXIMAAL 350 DEELNEMERS.
AANMELDING: VERSTEGEN & STIGTER,
PRINSENGRACHT 583,
1016 HT AMSTERDAM,
(020) 623 54 51,
BUREAU@VERSTIGT.NL OF
WWW.VERSTIGT.NL/RACM.

HET JAARLIJKSE INSTANDHOUDINGSSYMPOSIUM VAN DE RIJKS-
DIENST VOOR ARCHEOLOGIE, CULTUURLANDSCHAP EN MONUMENTEN
IS IN 2008 GEWIJD AAN VLOEREN. OP WOENSDAG 8 OKTOBER ZULLEN
IN HET VREDESPALEIS IN DEN HAAG ENTHOUSIASTE DESKUNDIGEN
UIT BINNEN- EN BUITENLAND UITGEBREID INGAAN OP ZOWEL DE
CULTUURHISTORISCHE ALS DE TECHNISCHE KANT VAN VLOEREN.

Als cultuurhistorisch element vertelt de vloer een verhaal over de gebruiksgeschiedenis. Aan de materialisering kan veel worden afgelezen. Het maakt daarbij niet uit of het om een rijk uitgevoerde parketvloer gaat in een vrijstaande villa, of om een eenvoudige doch doelmatige vloer in een fabrieksgebouw. Een kops-blokjesvloer in een ruimte kan duiden op het gebruik als werkplaats of stal: hier moest het gevaar van vonken tussen de vloer en een object vermeden worden. Een delen vloer met een geschilderde tapijtimitatie duidt op de wens aan de mode mee te willen doen, terwijl daarvoor de financiële middelen ontbraken. Maar ook niet-zichtbare zaken als de onderlinge verbinding van bijvoorbeeld houten vloerdelen vertellen hun verhaal. Brede en lange, kwastloze vloerdelen

vloeren wel op een verantwoorde wijze worden hersteld? Hiermee wordt niet alleen bedoeld het behoud van zo veel mogelijk oorspronkelijk materiaal, maar ook het voorkomen van gevolgschade door onjuiste ingrepen. Op deze vragen en vele andere aspecten zal tijdens deze dag nader worden ingegaan.

SYMPOSIUM

Verschillende deskundige sprekers zullen op 8 oktober uitgebreid de monumentale vloer behandelen. Allerhande soorten vloeren, zoals houten vloeren, keramische tegels en natuurstenen vloeren zullen aan bod komen, evenals de actieve en preventieve conservering. Afsluitend



Hoewel vloeren een wezenlijk element vormen van het gebouwde erfgoed en samen met wanden en plafond onlosmakelijk zijn verbonden met het monument en daarmee het interieur, krijgen zij de minste aandacht. Dat is onterecht. Het thema 'vloeren' is een tot op heden sterk onderbelicht thema, zowel binnen de architectuurhistorische wereld als die van de monumentenzorg.

De vloer heeft zowel een belangrijke bouwkundige als architectuurhistorische waarde. Als bouwkundig element is deze, samen met een eventuele ondersteuning als een balklaag, de letterlijke drager van alle activiteiten in een gebouw. Daardoor is hij echter ook het meest kwetsbaar en in hoge mate aan slijtage onderhevig.

die blind – dus zonder vernageling – werden bevestigd waren kostbaar en dus slechts voor weinigen weggelegd.

Kortom: ook vloeren vertellen een verhaal en dat tot nu toe onderbelicht verhaal wordt u op het RACM-Instandhoudingssymposium verteld.

SCHADE, HERSTEL EN BEHOUD

Hoe kunnen, of moeten, vloeren preventief behandeld worden om slijtage te beperken? Welke gevaren liggen op de loer en hoe zijn ongelukken te voorkomen? Afdrukken van naaldhakken op houten vloeren, rode wijn op travertin, sporen van roterende boen- en schuurmachines, of beschadigingen door karretjes van de cateraar. Kunnen beschadigde en gesletten

wordt ingegaan op de rol en de betekenis van de vloer in het monument. Het boek dat speciaal ter gelegenheid van dit symposium zal verschijnen bevat niet alleen de bijdragen van de sprekers, maar ook een vijftiental andere bijdragen, die verschillende andere aspecten van de vloer zullen behandelen.

Rondom de lunch zijn er rondleidingen gepland in en om het Vredespaleis, met uiteraard speciale aandacht voor de uitzonderlijke vloeren daar. Tijdens de pauzes is er ruimschoots gelegenheid bij te praten met andere monumentenliefhebbers, of om kennis te maken met enkele bedrijven en instellingen die zich op het beursgedeelte zullen presenteren. Wij hopen van harte u op 8 oktober in Den Haag te mogen ontvangen!